МУҒАЛЛИМ ҲӘМ УЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

илимий-методикалық журнал № 2/1



Нөкис - 2021

МАЗМУНЫ

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Усаров Ж.Э., Расулов А.Н. Иқтисодиёт билимини такомиллаштиришининг назарий асослари 4
Усаров Ж.Э., Бобоходжаева Л. Аралаш таълим шаклини кластер ёндашувлар асосида такомиллаштиришнинг ўзига жиҳатлари 10
Тошов М.Ж. Умумтаълим мактабларида маънавий ва маърифий тарбия ишларини мониторинг қилишнинг ўзига хос хусусиятлари 13
Эшназ Н.Ж. Суицид ва унинг ижтимоий-психологик омиллари 20
Абдалова С.Р. Таълим сифати: муаммолар, фикр ва мулоҳазалар, таклиф ва тавсиялар 24
Тўрақулов Б.Н., Бахтиёров Р.М. Мутахассисларни тайёрлашда касбий фаолиятнинг ўзига хос хусусиятлари 29
Рахманова М.Қ., Миржалилова Б. Б. Касб таълими талабаларининг педагогик интеграция асосида ижтимоий мослаштириш омиллари 33
Мусурманов Р. Мактаб ва ота-оналар ҳамкорлиги дарс интизомига нисбатан ўқувчиларнинг ижобий муносабатлари гаровидир 38
Мирзаева С.Р. Талаба валеологик онгининг психологик ҳимоя механизмлари билан детерминантлашуви 42
Мирзарахимова Г. Бўлажак ўқитувчиларни тайёрлашда мустақил таълимнинг ўрни 47
Исламова М. Ш. Касбий дунёқарашни шакллантириш асослари 50
Жуманова Ф.У. Бўлажак ўқитувчи – бўлажак тарбиячи ҳамдир 54
Asadullaeva M. A. Inklyuziv ta'limda musiqa terapiya 57
Усаров Ж.Э., Абдусаматова Ш.С. Талабаларнинг ўзини ўзи ривожлантириш компетенцияларни шакллантириш 60
Abduxamidov S. M. San'at asarlari vositasida badiiy-estetik tafakkurini rivojlantirishning art-terapiya usullari 64
Ernazarova G.O. Ta'lim muassasasining innovatsion faoliyatini joriy etish xususiyatlari 66
Элмурзаева Н.Х. Педагогические требования к организации образовательного процесса в специализированных государственных образовательных учреждениях 69
Тошов М.Дж. Развитие здоровьесберегающей компетенции специалистов профессионального образования 75
Элмурзаева Н.Х., Суяров А.М. Самообразование личности в процессе профессиональной подготовки студента 77

ТИЛ ҲӘМ ӘДЕБИЯТ

Эгамбердиева Ф. Эссе жанридаги материалларда тил ва услуб масалалари 83
Egamberdiyeva F.O. Matn yaratish usullari 87
Бурханов А.А., Абдужалилова М.М. Лексические особенности просторечия русского языка 92

МУСИҚИЙ ТАЪЛИМ

Қаюмов Ж. С. Шашмақомга бахшида умр 96
Юнусов О. Ғ. Ўзбек ашулачилигига мос маҳаллий ва ижрочилик миллий услублар 99
Лутфуллаев А.Қ. Ёшлар тарбияси ва мусиқа санъати 103
Юнусов О.Ғ. Бўлажак мусиқа ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришда Вокал фанининг аҳамияти 106
Xalilova M. M., Isoqova G. A. Musiqa madaniyati darslarida musiqa savodi faoliyati 108

ТАЪЛИМ СИФАТИ: МУАММОЛАР, ФИКР ВА МУЛОҲАЗАЛАР, ТАКЛИФ ВА ТАВСИЯЛАР

Абдалова С.Р.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат пелагогика институти

"Умумий педагогика кафедраси ўқитувчиси" п.ф.н.

Таянч сўзлар: билим, кўникма, малака, педагогик технология, муаммоли ўқитиш, ислоҳот, ижтимоий, иқтисодий, фан-техника, ахборот технологиялар, таълим олувчи, услубий, ихтисослик, мустақиллик, ташаббускорлик, жавобгарлик, тадбиркорлик, танқидий фикрлаш ва бошқалар.

Ключевые слова: знания, навыки, уменые, педагогическая технология, проблемное обучение, реформа, социальный, экономический, научно-технический, информационная технология, обучающий, методик, специальность, незавысимость, инициативность, ответственность, предпреминательство, критическая мыщления и т.д.

Key words: knowledge, skills, competencies, pedagogical technology, problem-based learning, reform, social, economic, science and technology, information technology, learner, methodological, specialization, independence, initiative, responsibility, entrepreneurship, critical thinking and more.

Республикамизнинг ҳар томонлама тараққий этиши таълимнинг сифатига, ривожланишига ва мазмунан такомиллашиб боришига боғлиқ. Бугунги кунда таълимнинг сифатини ошириш энг долзарб муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Шу билан бирга инновацион технологияларнинг жорий этилаётгани таълим сифатини яхшилаб боришни тақозо этмоқда. Президентимизнинг 5 июнь 2018 йилдаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-3775 қарори бунинг яққол далилидир [1].

Бу қарорда бугунги кунда ОТМларида таълим сифатини оширишга, республикада амалга оширилаётган ислоҳотлар, ижтимоий ва иқтисодий соҳалардаги янгиланишларда ушбу муассасаларнинг фаол иштирокини таъминлашга тўсиқ бўлаётган бир қатор муаммолар сақланиб қолинаётганлигига алоҳида урғу берилган. Улардан бири олий таълим тизимида ўқитишни ташкил этиш жараёни бугунги кун талабларига жавоб бермаяпганлигидир. Бу ва шунга ўхшаш муаммоларнинг асл сабаблари, бугунки кунда таълим тизимида фаолият кўрсатаётган айрим педагогларимиздаги замонавий билим бериш, педагогик маҳорат, компетентлик; уларнинг ўз фанини ҳаёт, турмуш, ишлаб чиқариш билан боғлаб, фан-техниканинг энг сўнги ютуқларидан, илғор хориж тажрибаларидан, замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб таълим олувчиларга етказиш малакасининг; ижтимоий, услубий ва ихтисослик билимдонлигининг; билиш, тушунтира олиш, кузатувчанлик, нутқ, ташкилотчилик, тўғри муомала қила олиш, келажакни кўра билиш каби қобилиятларининг етишмаслигидадир.

Ҳозирги давр ўқув машғулотларини таълим олувчиларни мустақил ва эркин фикрлашга йўналтирадиган ўқитиш технологиялари ва интерфаол усулларни жорий этиш асосида ташкил этиш, асосий эътиборни уларнинг мустақил таълим олиши билан боғлиқ механизмларни амалга оширишга қаратишни тақозо этмоқда.

Таълим сифатини ошириш, фан ва технологиянинг энг сўнги ютуқларини амалиётга жорий этиш асосида ижодкор, касб-ҳунарли, ижодий ва мустақил фикр юрита оладиган, ташаббускор ва тадбиркор, ўз жавобгарлигини ҳис этадиган ёшларни тайёрлаш каби муҳим вазифаларни амалга ошириш назарда тутилади. Бу ўз навбатида

таълим жараёнида замонавий таълим технологияларидан фойдаланишни тақозо этади. Уларни қўллаш, аввало, педагогик муносабатларни инсонпарварлаштиришни талаб этади. Чунки, уни амалга оширмай туриб қўлланган ҳар қандай технология кутилган натижани бермайди.

Бугун кунда ўқитишнинг анъанавий кўринишидан фарқ қиладиган замонавий технологияларни қўллаш, ўқитиш жараёнини ягона шаклга келтириш ва юқори самарадорликка эришишга имконият яратади. Шу боис ҳам илмий-техника тараққиётининг жадал суръатларда ривожланаётган ҳозирги даврда ўқитишнинг анъанавий техологиялари талаба шахсига йўналтирилган илғор технологиялар билан алмаштирилмоқда. Бундан кўзланган мақсад ҳар томонлама етук, жаҳон стандартлари даражаси талабларига жавоб бера оладиган кадрлар тайёрлашдир. “Таълим тўғрисида”ги қонун [2] ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” [3]нинг асосий моҳият ва мазмуни ҳам ана шунга қаратилган.

Таълим сифатининг ошиб бориши ўқув машғулоти жараёнида фойдаланилаётган замонавий педагогик технологияларни турли йўналиш ва мақсадларда қўлланилаётганлигига боғлиқ. Педагогик технологиянинг асосий мақсади - пировард натижага эришиш йўлларини кетма-кет аниқлаш, натижада унга эришишдан иборат. Бу технология педагогик лойиҳалаштириш, таълим жараёнини ташкил қилиш ва албатта таълим олувчи ҳамда педагог учун қулай шарт-шароит яратиш орқали ҳамкорликда ишлашдир [4]. Унинг асосийларидан бири, бу шахсга йўналтирилган технологиядир. Мазкур технология таълим олувчи қобилияти ва тажрибасини юзага чиқаришга имкон беради, уни лойиҳалаштиришда уларнинг индивидуал ва ёш хусусиятлари, тайёргарлик даражаси ҳисобга олинади, у таълим олувчи шахсидаги мустақиллик, ташаббускорлик, жавобгарликни ҳис этиш, танқидий фикрлаш каби сифатларини тарбиялайди. Бунда уларнинг ўз-ўзини ривожлантириш, мустақил ўқиш, ўзлигини намоён этиш, ўз амалий фаолиятида синаб кўриш, янги ғоя ва фикрларни билдириш, мавжуд муаммоларни бартараф этиш учун эркинлик бериш, таълим олувчининг ижодий, танқидий фикрлашини ривожлантириш учун шароит яратилади [5].

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, бугунки кунда технологиялар шунчалик кўпки, улардан фойдаланишда педагогларимиз турли қийинчиликларга учрамоқда ҳамда чалкашликларга йўл қўйишмоқда. Аслида мавжуд барча технологиялар асосида муаммоли вазият ва ҳолатларни ечиш масалалари ётибди. Масалан, айни бир мавзуни талабага етказиш ва сингдиришнинг ўзи бу муаммодир. Шунинг учун ҳам бугунги кунда энг мақбул технология сифатида муаммоли ўқитиш технологиясидан ўқув машғулотларида фойдаланиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Лойиҳалашни, модулларга ажратишни мазкур технология ичида амалга ошириш мумкин. Умуман олганда муаммоли ўқитиш технологияси бугунги кунда битирувчиларимиз учун талаб этилаётган мустақиллик, ижодкорлик, ташаббускорлик ҳамда энг асосийси тадбиркорлик каби сифатларини ривожлантириш ва такомиллаштиришда муҳим ҳисобланади.

Мазкур технологиядан ўқув машғулотларини ташкил этишда фойдаланиш яхши натижалар беради. Бунда педагог аввало, муаммоли вазият яратади, муаммоли саволлар, масалалар ва топшириқларни ишлаб чиқади. Таълим олувчилар ўз билим ва тажрибаларига асосланиб муаммоли вазиятни ечиш йўлларини излайди, топади, умумлаштиради ва оқилона хулосаларни чиқаради. Бу уларнинг билимга қизиқишларини ошириш билан бирга, уларда фикрлаш қобилиятини ҳам ривожлантиради.

Ўқув машғулоти мавзусини мазкур технология ёрдамида ўтиш муаммоли тузилган маъруза услуби орқали билим бериш давомида мулоҳаза юритиш, исботлаш,

умумлаштириш, таҳлил қилиш, таълим олувчини фаолроқ қилиш кабилардан фойдаланишни кўзда тутади [6]. Бу технология кўпроқ ижодий фаолият кўникмаларини ривожлантириш мақсадида қўлланади, уларнинг билимни чуқур англашига, мустақил эгаллашига ёрдам беради. Таълим олувчиларни мустақил фикрлашга ўргатади, ижодкорликни ва қизиқишни ривожлантиради, ўзлаштирилган билимларни пухта бўлишига ёрдам беради ва касбий тайёргарликни мустаҳкамлайди.

Муаммоли ўқитишни самарали амалга оширишда - муаммоли вазият қўйилган мақсадга жавоб бериши, таълим олувчилар учун тушунарли бўлиши, уларни мустақилликка, ижодкорликка, фаолликка, тадбиркорликка, ташаббускорликка ундаши каби шартларни эътиборга олиш лозим. Бунда педагогнинг фаолияти муаммоли вазиятни яратиш, таҳлил асосида таълим олувчиларда мустақил хулосалар чиқариш ва умумлаштиришни ҳосил қилишдан иборат бўлиши керак. Муаммоли вазиятни яратишда педагог таълим олувчиларга машғулот мавзуси билан боғлиқ зиддиятли ҳолатни тушунтириши ва уни ечиш йўлини топишни таклиф килиши, бир масалада турли нуктаи-назарларни баён килиши, ҳал этиш учун етарли бўлмаган, ортиқча маълумотлар бўлган ёки саволнинг қўйилиши нотўғри бўлган масалаларни ечишни таклиф этиши мумкин.

Муаммоли вазиятларни ҳал этишда педагог таълим олувчилар фаолиятини фикр юритишнинг мантиқий операциялари - таққослаш, таҳлил, синтез, классификация, умумлаштириш, тизимлаштириш, индукция, дедукция, абстракциялаш, фикрлаш, конкретлаштиришга йўналтиради. Таълим олувчиларга тайёр маълумотларни бермасдан, уларни ўзларида мавжуд билим ва тажрибаларга таяниш, уларни фаннинг изланиш усуллари билан таништириб бориш ҳамда мустақил фикрлашини талаб этувчи вазифалар ёрдамида ривожлантириш лозим.

Муаммоли ўқитиш мазмуннинг қизиқарлиги жиҳатлари янги мазмун, эски билимга янгича нигоҳ, ҳаёт билан боғланиши, таълим олувчи амалий фаолияти, ҳозирги замон, тарих ва келажак билан боғлиқлигида.

Педагог муаммоли масалаларни ва бутун бир муаммони ҳал этиш учун ахборотни саралайди. Сўнгра, муаммоли вазиятлар ўртасидаги ўзаро алоқани мукаммал ўйлаб кўриб, диққат-эътиборни ана шу алоқаларга алоҳида жалб қилиши зарур. Ушбу машғулотга педагогни тайёрлашнинг навбатдаги босқичи муаммоли вазиятларни шакллантириш учун керак бўлаган кўргазмали қуролларни танлашдан иборат. Сўнгги босқич эса, таълим олувчиларнинг мустақил ишлаши учун муаммоли топшириқ ва саволларни ишлаб чиқишдан иборат.

Ижодий характердаги топшириқларни бажаришда талаба муаммоли вазиятларни аниқлаш, таҳлил қилиш ва мустақил равишда қарор қабул қилиш кўникмаларини эгаллайди, кўргазмали воситалар тайёрлаш, илмий тавсифдаги изланишларни талаб қиладиган масалаларни ҳал қилиш услублари билан танишади. Бугунги кун таълим олувчидан фаол ҳаракат қилишни, мустақил қарор қабул қилишни, ҳаётнинг ўзгараётган шароитларига тез мослашишни талаб қилади. Бунинг учун, таълим олувчи зарур билимларни мустақил эгаллаш ва амалиётда қўллаш; муаммоларни ечишга қаратилган қарашларни таклиф қилиш, янги муаммоларни аниқлаш ва ечиш; эркин ва мустақил фикрлаш; инновацион ғоялар яратиш қобилиятига эга бўлиш; ўзининг интеллектуал салоҳияти ривожлантириш устида мустақил ишлаш каби кўникма ва малакаларга эга бўлиши лозим. Ушбу сифатларга эга таълим олувчиларни тайёрлашда фақат таълим мазмуни эмас, балки муаммоли ўқитиш технологиялари ҳам муҳим ўрин эгаллайди. Чунки, бу жараёнда педагог ҳам, таълим олувчи ҳам ўзининг интеллектуал, жисмоний, маънавий имкониятларини ўқув ва амалий муам-

моларни ечиш учун доим синовдан ўтказади ҳамда зарур сифатларни шакллантиришга олиб келади.

Бугунги кунда таълим олувчи мақсадларини топшириқларга айлантириш машғулотни педагогик технология бўйича лойиҳалашнинг муҳим босқичи бўлиб ҳисобланади. Чунки, мақсадлар топшириқларга муваффақиятли айлантирилгандагина, уларга эришганликни аниқ билиш мумкин бўлади. Талаба мақсадлари ўқув материалининг муҳим тушунчаларини қамраб олиши ва топшириқлар ҳам шунга мувофиқ тузилиши керак. Топшириқлар талабалар аниқ ҳатти-ҳаракатини англатувчи юқоридаги феъллларда ифодаланиши даркор. Бунда ўзлаштиришнинг фикрлаш даражаларига мувофиқ бўлган феъллардан кўпроқ фойдаланишга алоҳида эътибор бериш лозим. Чунки, улар материални юқори интеллектуаллик даражаларида ўзлаштирилишини таъминлайди. Ҳар бир топшириқ фақат бир тушунча ёки қонуноқидани ўзлаштирилганлигини текшириши ҳамда ихчам, тушунарли тарзда баён қилиниши лозим. Акс ҳолда, бу талаба учун қўшимча қийинчилик туғдиради ва ўқув мотивларини сусайтиради [8].

Топшириқлар оғзаки савол-жавоб, ёзма ва тест шаклларида тузилиши мумкин. Бир мақсадга турли шакллардаги топшириқлар тузиш ҳам самарали бўлади. Чунки, бунда таълим олувчиларнинг муайян топшириқни ўзлаштирганлигига оид билимини холисона баҳолаш имконияти яратилади. Оғзаки савол-жавоб, педагогнинг талабалар билан бевосита мулоқати бўлиб, бунда саволларга берилган жавоблар баҳоланади.

Замонавий таълим технологиясида педагог биринчи навбатда машғулот ўтишдан аниқ мақсад ва натижани белгилаб олади. Анъанавий конспект ёзишдан воз кечади. Унинг ўрнига янги билимлар ва ахборот воситаларига асосланган таянч конспектлари тузади. Унда таълим олувчига етказилиши лозим бўлган билимлар аниқ кўрсатилади, шунингдек, ўзлаштиришдаги самарадорлик эътиборга олинади. Ана шу таянч конспектларга мувофиқ ўтмоқчи бўлган янги ўқув машғулотининг техник лойиҳаси ишлаб чиқилади. Бу ўқитишнинг афзаллиги шундаки, педагог турли усул ва воситалар орқали таълим олувчилар фаолиятини бошқаради, асосий ролни эса таълим олувчилар ўйнайди. Таълим олувчиларни мустақил фикрлашга ўргатиш, уларни чинакам ҳаётга тайёрлайди. Мустақил фикрлай олган таълим олувчи ҳаётда ўз ўрнини бемалол топа олади, муаммоларни ўзи еча олади, ҳар қандай вазиятдан чиқишнинг тадбирини туза олади, чунки, мустақил фикрлаш орқали ҳаётга тайёрланади. Таълим олувчининг фикрлаш фаолиятида муаммоли вазиятлар вужудга келади ва уларни объектив равишда изланишга, мантиқий тўғри илмий хулосалар чиқаришга ундайди.

Муаммоли машғулотларда мавзуга оид бериладиган саволлар шундай тузилиши лозимки, таълим олувчи саволга жавоб беришда камчиликларни тўлдирсин, номаълумни аниқласин, ўхшашлик ва фарқини топсин, фикрини ифодаласин. Муаммоли вазиятни ҳосил қилиш тадқиқот, эвристик суҳбатлар, намойиш этиш, муаммоли баён қилиш, репродуктив методлардан фойдаланган ҳолда ташкил этилади. Бу методдан оғзаки ва матбуот сўзлари, кўрсатмали воситалар, амалий ишлар, ёзма ва график ишлар, лаборатория машғулотларида фойдаланилади.

Машғулот лойиҳасини амалга оширишда қуйидаги ишларга алоҳида эътиборни қаратиш лозим: ўрганилаётган мавзу бўйича мақсад (таълимий, тарбиявий ва ривожлантирувчи), вазифалар билан таълим олувчиларни олдиндан таништириш; муаммоли топшириқларни ишлаб чиқиш ва уларни бажариш тартиби билан таништириш; мавзуни тўлик ўзлаштириш бўйча кўрсатмалар ва мезонларини айтиб бериш; таълим олувчилар диққатини янги мавзу мазмунига жалб этиш, уларда мотивация уйғотиш; олинган натижаларга асосланиб хулосалар чиқариш; уларнинг билим,

кўникма, малакаси, ижодий фаолият тажрибаси, муносабатларидаги камчиликларини кўрсатиш; таълим олувчилар ўзлаштиришларини аниқлаш, паст ўзлаштирганларни огоҳлантириш, қўшимча топшириқлар бериш [7].

Олинган ахборотни таҳлил қилиб, зарур холларда келгусидаги харакатларга ўзгартиришлар киритилади ва ниҳоят, қўйилган мақсад ва олинган натижаларнинг мослиги ҳақида хулоса чиқарилади, ҳар қандай мақсадга эришишда вазият бевосита натижаларнинг мослиги ҳақида хулосчиқарилади. Лекин, таҳлиллар ва кузатишлар мазкур технологиялардан фойдаланишда жуда катта муаммолар мавжудлигини кўрсатади. Жумладан, педагогларимиз уларнинг мазмун ва моҳиятини, мақсад ва вазифаларни, тамойилларини, қоидаларини, ўқув машғулотига киритиш механизмларини тўғри ҳамда аниқ тушунмасдан туриб улардан фойдаланишга ҳаракат қилишмоқда [8]. Бу ўз самарасини бермаяпти. Бу борада педагогларимиз ўртасида мунтазам давра суҳбатлари ва семинарларни ташкил этиш ҳамда бу жараёнга республикамизнинг етакчи олим ва профессор-ўқитувчиларини жалб этиш лозим.

Ўқув машғулоти жараёнини лойиҳалашда [9] ўқитиш методларини тўғри танлашга, яъни методларни машғулотнинг вазифалари ва мазмунига мослигига, педагог ва таълим олувчиларнинг имкониятларига мувофиқлигига, топшириқлар кетма-кетлигига, машғулотнинг таълимий, тарбиявий ва ривожлантирувчи мақсадларни ва вазифаларни белгилашга, асосий босқичларини тўғри жойлаштиришга, ҳар бир босқич учун ўқитишнинг метод, восита ва технологияларини, кичик гуруҳ ва индивидуал шаклларини ҳамда паст ва юқори ўлаштирувчи таълим олувчилар учун табақалаштирилган машқ ва вазифаларни танлашга алоҳида эътиборни қаратиш лозим.

Шундай қилиб, замонавий таълим талаблари асосида ташкил этилган ўқув машғулоти бу жараён сифати оширади, таълим олувчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини, ижодий қобилиятларини ривожлантиради ҳамда касбга қизиқишини кучайтиради.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775 қарори. 5 июнь 2018 йил.

2. Ўзбекистан Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонуни. //Баркамол авлод - Ўзбекистан тараққиётининг пойдевори. -Т.: Шарқ, 1997 - Б. 64.

3. Ўзбекистон Республикасининг “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”. //Баркамол авлод - Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. - Т.: Шарқ, 1997 - Б. 64.

4. Тожиев М., ва б.қ.лар. “Педагогик технология ва педагогик маҳорат” фанининг ўқув машғулотларини лойиҳалаш (Педагогик технология миллий моделининг амалиётга татбиғи)./Ўқув қўлланма. Т.: “TAFAKKUR-BO’STONI”, 2012. -196 б.

5. Якиманская И.С. Технология личностно ориентированного образования в современной школе. - Москва, 2010. - С.98.

6. Аманов Р.Ў, ва б.қ.лар. Ўқув машғулотларида муаммоли таълим технологиларини ташкил этиш ва бошқариш, муаммоли таълим услублари. “Agrar sohani barqaror rivojlantirishda fan, ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasi” mavzusidagi professor-o‘qituvchi va yosh olimlarning I ilmiy-amaliy konferentsiyasi materiallari to‘plami. Toshkent, 2017 yil, 30-31 may.

7. Голиш Л.В. Замонавий таълим технологиялари; мазмун, лойиҳалаштириш ва амалга ошириш. Экспресс қўлланма Т.: ТАСИС, 2001. - 59 б.

8. Мавлянов А., ва б.қ.лар. “Фанларни ўқитиш бўйича услубий кўрсатма ва тавсиялар”. Услубий тавсиянома. –Т.: Фан ва технология. 2016, 84 б.

9. Мавлянов А.. ва б.қ.лар. “Илғор педагогик технология бўйича ўқув машғулотини лойиҳалаш”. Замонавий таълим. 2016. №2. Б.25-29.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада таълим сифатини оширишдаги муаммолар, уларни бартараф этиш йўллари, бу борада билдирилган фикр ва мулоҳазалар ҳамда таклиф ва тавсиялар ҳақида сўз юритилади.